הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לא לב

לא דִּין תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א א[א] בְּשַׁבָּת (א) וְיוֹם טוֹב (ט) [א] (ב) * אָסוּר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, מִפְּנֵי (ג) שֶׁהֵם עַצְמָם אוֹת, וְאֵם מְנִיחִים בָּהֶם (ד) אוֹת אַחֵר (ה) * הָיָה זָלְזוּל לָאוֹת שֶׁלָּהֶם: **ב** ב[ב]חֹל הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן (ו) אָסוּר לְהָנִיחַ תְּפִלִּין מֵהַטַּעַם הַזֶּה בְּעַצְמָן, שֶׁיְּמֵי חֹל הַמּוֹעֵד (ו) גַּם הֵם אוֹת. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחֹל הַמּוֹעֵד חַיָּב בִּתְפִלִּין (בית יוסף (ד״ס וסולו) בשם הרא״ש (סי׳ טז)), וְכֵן נוֹהֲגִין בְּכָל גְּלִילוֹת אֵלּוּ (ז) לְהָנִיחָם בַּמּוֹעֵד וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, אֲלָא (ח) שֶׁאֵין מְבָרְכִים עֲלֵיהֶם (ג) בְּקוֹל רָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה:

לב סֵדֶר כְּתִיבַת תְּפִלִּין. וּבוֹ נ״ב סְעִיפִים:

א א[א] מִצְוַת תְּפִלִּין שֶׁיִּכְתֹּב אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת שֶׁהֵן: 'קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר' *)עַד 'לְמוֹעֲדָהּ' (שמות יג ג-י) 'וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ' עַד

*) עַד 'לְמוֹעֲדָהּ' מִימִּים יָמִימָה', כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר.

א מְנָחוֹת ל״ד (ע״ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] אָסוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן סִימָן ש״ח בְּטַ״ז (סק״ג) שָׁם. וּבְכַרְמֵי יוֹסֵף כָּאן (סק״א) כָּתַב דְּהָכִי נָקְטִינַן שְׁלָא לְטַלְטֵל תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת. וְעַיֵּן בְּפֶרִי חָדָשׁ סִימָן תצ״ו (סק״ג) שֶׁכָּתַב, אֲנִי הַלְכְתִי לְמִקְרִים וְדַעְתִּי הָיְתָה לַחֲזֹר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וּבְיוֹם טוֹב שֶׁנִּי בַּבֹּקֶר בְּבֵיתִי בְּצִנְעָא הֲנַחְתִּי תְּפִלִּין וְקָרֵאתִי קְרִיאַת שְׁמַע כו׳, וְאַחַר כָּךְ הִלְכְתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת כו׳, עַיֵּן שָׁם, וְשָׁם יְבֹאַר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם (ד״ה שו״ע ס״ג):

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ג) אָסוּר. הֵינוּ אִם מְנִיחָן לְשֵׁם מִצְוָה, וְאִי עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק״א), וְעַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק״ה): **ב (ב) אָסוּר.** עַיֵּן בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה (תפילין פ״ד ה״י) שֶׁכָּתַב וְנִתְחַלְּקוּ הַמְפָרְשִׁים בְּחֹל הַמּוֹעֵד, יֵשׁ מֵהֶם אוֹמְרִים דִּבְכְלָל יוֹם טוֹב הֵם וְאֵין מְנִיחִין בָּהֶם תְּפִלִּין, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמְּנִיחִין, וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק (י׳) [ד׳] מִשְׁבִּיתוּת יוֹם טוֹב (הי״ג) כּוֹתֵב אָדָם תְּפִלִּין לְעַצְמוֹ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ עִיּוּן שֶׁהוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כָּתַב לְהַפֵּךְ שָׁם בְּפֶרֶק י׳ מִשְּׁבִיתוּת יוֹם טוֹב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֵין לוֹ מָה [א]אֹכַל, נִרְאֶה שֶׁשִּׁעְמוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹבֵר שֶׁאֵין מְנִיחִין תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד, דִּבְכְלָל יוֹם טוֹב הוּא, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֲרֵי שֶׁכָּתַב בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁאֵין מְנִיחִין תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד הַפֶּה מַה שֶּׁכָּתַב כָּאן בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין, וְצָרִיךְ עִיּוּן. יַד אַהֲרֹן (הגה״ט), וְעַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק״ד): **(ג) בְּקוֹל רָם.** וְכָתַב הַשַּׁ״ז (סק״ב), תָּמוּהַּ הוּא כְּלַפֵּי שְׁמֵיָא מִי מְחַלְקִינַן בֵּין סָתָר לְגַלּוּי, עַל כֵּן שַׁפִּיר לְהָנִיחָם בְּלֹא בְּרָכָה. וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר תָּמִים דֵּעִים סִימָן מ׳ שְׁלָא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. וּבְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות תפילין אות עה) כָּתַב הַטַּעַם, שֶׁרֹבִים חוֹלְקִים שְׁלָא לְבָרֵךְ בְּחֹל הַמּוֹעֵד, וְאוֹתָן שֶׁרָאוּ לְהַצְמִיד עַל הַדִּין וּלְבָרֵךְ הִנְהִיגוּ לְבָרֵךְ בְּחֲשַׁאי כְּדֵי שְׁלֹא יְבוֹאוּ לִידֵי מַחְלֹקֶת, זָכָר לַדָּבָר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָתַב הַמֻּגָּן אַבְרָהָם (סק״ד) שְׁלֹא יַלֵּךְ בָּהֶם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, רַק יְנִיחֵם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (סק״ג) חוֹלֵק עָלָיו, דְּכֵיוָן דִּמְנִיחִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּרַבִּים מַה לִּי בְּהֵלִיכָתָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים]. כָּתַב בְּכִתְבֵי מֹהֲרַ״א (תרומת הדשן) סִימָן (ק״ג) [ק״ז] וּבֵית יוֹסֵף הֵבִיאוֹ סִימָן כ״ה (ד״ה כתוב בכתבי), דְּאוֹתוֹ הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּלֹא בְּרָכָה, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְדַבֵּר וּלְהִשְׁתִּיחַ בֵּין תְּפִלִּין לִתְפִלִּין, עַיֵּן שָׁם, וְהֵיכִינוּ שִׂיחַת חֻלִּין, אֲבָל קְדֻשָּׁה מַמָּשׁ אוֹ קְדֻשָּׁה מַמָּשׁ לְאוֹתָן הַמַּנִּיחִין בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּלֹא בְּרָכָה, עַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם בְּסִימָן כ״ה סָעִיף קָטָן (ט״ו) [י״ד] וְסָעִיף קָטָן (י״ח) [י״ז], וְדִ״ק. וְהַמְחַבֵּר יֵד אַהֲרֹן (הגה״ט) כָּתַב דְּאִשְׁתְּמִיט מֻגָּן אַבְרָהָם דְּבְרֵי מֹהֲרַ״א אֵלּוּ, הוֹאִיל וְכָתַב דְּהַמַּנִּיחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּלֹא בְּרָכָה רָשַׁאי לַעֲנוֹת, עַיֵּן שָׁם, וְלֹא דָּק, דְּחִלּוּק יֵשׁ בֵּין לְהָשִׂיחַ שִׂיחַת חֻלִּין אוֹ לַעֲנוֹת קָדִישׁ וּקְדֻשָּׁה. וּתְמִיָּה בְּעִינַי הֵאֵיךְ עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ שְׁאִשְׁתְּמִיט מֵהַמְחַבֵּר מֻגָּן אַבְרָהָם דִּבְרֵי מֹהֲרַ״א, הָא הַמֻּגָּן אַבְרָהָם הֵבִיאוֹ בְּסָעִיף קָטָן (ט״ו) [י״ד] עַיֵּן שָׁם, וְאַדְּרַבָּה מְמֻנֶּה אִשְׁתְּמִיט מֵה שֶׁכָּתַב מֻגָּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן (ט״ו) [י״ד], וְקַל לְהָבִין. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן כ״ה סָעִיף קָטָן י״א:

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * **אָסוּר לְהָנִיחַ.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב). וְהִנֵּה מְקוֹר הַדִּין עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ש״ח סָעִיף ד׳ בְּטַ״ז (סק״ג) וּמֻגָּן אַבְרָהָם (ס״ק יא) שָׁם. וְהִנֵּה **בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דרך מוקצה בכללים סט״ו) **סָתַם לְהַחְמִיר דְּאֵין לְסַלְטְלָם כִּי אִם לְצָרְךָ גּוּפָם אוֹ מְקוֹמָם, וְכֵן מִשְׁמַע בִּבְרֵכִי יוֹסֵף** (סק״א) בְּסִימָן זֶה. **אֲמְנָם בְּחַיֵּי אָדָם** (ח״ב כלל סו ס״ב) **מִשְׁמַע דִּכְדֵי שְׁלֹא יִפְּלוּ וְהוּא הַדִּין לִכְדֵי שְׁלֹא יִגְנְבוּ נִמְי מִתּוֹר לְסַלְטְלָם, וְכֵן מִשְׁמַע מִבְּהַפְרִי מְגַדִּים** בְּסִימָן ש״ח בְּסָעִיף קָטָן ג׳ בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב עַיֵּן שָׁם. [ב]**וְכָל עֶצֶם הַדִּין הַזֶּה מְבֹאָר בְּסִימָן ש״ח** (ט״ו ומ״א שם) **דְּחִלּוּי אִם אָסוּר הֲנָחַת תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב שְׁלֹא לְשֵׁם מִצְוָה, וְאִם כֵּן לְפִי מָה שֶׁנִּבְיא בְּסִמּוּךְ** (ד״ה היה) **דְּהַגְּרַ״א הוּא גַּם כֵּן מֵהַמְקִלִּין בָּזֶה, אִם כֵּן מִמֵּילָא הוּא גַּם כֵּן מֵהַמְקִלִּין לְעִנְיַן טְלְטוּל, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהָקֵל בְּשָׁעַת הַדְּחַק** וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בִּפְנִים:

* **הָיָה זָלְזוּל.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה) **וְהוּא שֶׁהֲנִיחָן וְכוּ׳,** הוּא מִמֻּגָּן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן כ״ט (סק״א), אַךְ לֹא נִתְבָּאֵר בְּדִבְרָיו אִם יֵשׁ בּוֹ עַל כָּל פָּנִים אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן. **וְעַיֵּן בְּבֵ״ח** (ס״א) **שֶׁמִּשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּאֵין אִסּוּר בְּהַנָּחָתָן אֲפִלּוּ מִדְּרַבָּנָן, וְכַנָּתוֹ בְּמַנִּיחָן שְׁלֹא לְשֵׁם מִצְוָה,** דְּאִם לֹא כֵּן בְּלֹאוֹ הָכִי אֵיכָא בַּל תּוֹסִיף. **וּמֵהַגְּרַ״א בְּבֵאוּרוֹ** בְּסִימָן ש״א סוֹף סָעִיף (קָטָן) ז׳ **מִשְׁמַע גַּם כֵּן דִּבְאֵינוּ מְבֵנִין בַּהֲנָחָתָם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לְשֵׁם מִצְוָה, אֲפִלּוּ מִדְּרַבָּנָן אֵינוֹ אִסּוּר לְהַנִּיחָם:**

ש״א (סמ״ב): **ב (ו) גַּם הֵם אוֹת.** בַּפֶּסַח אֲכִילַת מַצָּה וּבַסֻּכָּה יְשִׁיבַת הַסֻּכָּה. וְהֵיכִי אוֹמְרִים סְבִירָא לְהוּ כֵּיוָן שֶׁמַּמְתִּירִין בָּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה מִן הַתּוֹרָה לְיַכְּא אוֹת: (ז) **לְהָנִיחָם בַּמּוֹעֵד.** וַחֲלִיצַת הַתְּפִלִּין צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד (ס) כְּדִלְקַמָּן סִימָן תקנ״ו סָעִיף ב׳ בְּהַגָּהָה. וְלָכֵן נָהֲגוּ אֵיזֶה אֲנָשִׁים לְסַלְקָן אַחַר קְדֻשָּׁה שֶׁל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְכֵן נָהַגְתִּי אֲנִי לְכַתְּחִלָּה לְבַוֵּן לִשְׁמֹעַ חֲזָרַת הַתְּפִלָּה: (ח) **שֶׁאֵין וְכוּ׳.** פְּרוּשׁ, (י) מִשּׁוּם דְּיֵשׁ מְנִיחִים וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם מְנִיחִים, אוֹ אֵין מְבָרְכִים, יֵשׁ לְבָרֵךְ בַּחֲשַׁאי כְּדֵי שְׁלֹא לְבוֹא לִידֵי מַחְלֹקֶת, וְכֵן (יא) לֹא יִלֵּךְ בָּהֶם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת. (יב) וְהָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ לְדַעַת הַטַּ״ז (סק״ב) [ג]דְּיוֹתֵר טוֹב לְהָנִיחָן בְּלִי בְּרָכָה, כִּי הַבְּרָכוֹת אֵינָן מְעַכְּבוֹת וְסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, וּבְפָרָט שֶׁהַגְּרַ״א ז״ל כָּתַב שֶׁאֵין לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים עִקָּר בַּשַּׁ״ס, וְעַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן בְּרָכָה בְּדִוַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר. גַּם קֹדֶם הַהֲנָחָה יַחְשֹׁב בְּדַעְתּוֹ, אִם אֲנִי מְחַיֵּב אֲנִי מְנִיחָן לְשֵׁם מִצְוָה, וְאִם לָאו אֵין אֲנִי מְנִיחָן לְשֵׁם מִצְוָה, וּבָזֶה יֵצֵא יְדֵי כָּלֵי עַלְמָא, דְּאַף לְהַסּוֹבְרִים דְּחֹל הַמּוֹעֵד אֵינוֹ זְמַן תְּפִלִּין אֵינוֹ עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בַּהֲנָחָתָם לְשֵׁם מִצְוָה וַדַּאי. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לָחֹשׁ בָּזֶה לְאִסּוּר זְלְזוּל שֶׁל אוֹת חֹל הַמּוֹעֵד, דְּזֶה גַּם כֵּן אֵינוֹ אֶלָּא בִּמְתַכְּוֵן לְשֵׁם מִצְוָה, כַּנַּ״ל. וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם אֵין לְהַנִּיחָם בְּחֹל הַמּוֹעֵד [פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ב)]. עוֹד כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים [וְהוּבְאוּ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״כ) עַיֵּן שָׁם], דְּאֵין נָכוֹן שֶׁבֵּית הַכְּנֶסֶת אַחַת קְצָתָם יְנִיחוּ תְּפִלִּין וּקְצָתָם לֹא יְנִיחוּ, מִשּׁוּם 'לֹא תִתְגֹּדְדוּ'. וּמִי שֶׁאֵין מַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁמְּנִיחִין תְּפִלִּין, יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן לְהַנִּיחָן וּבְלִי בְּרָכָה. וְצִבּוּר שֶׁנָּהֲגוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין אֵין לָהֶם לְשַׁנּוֹת מִנְהָגָם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״א) בְּשֵׁם רַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ סא): (ג) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אסור): (ד) אַחֵרוֹנִים: (ה) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק״א): (ס) מֻגָּן אַבְרָהָם בְּסִימָן כ״ט (סק״א): (ו) בַּ״ח בְּסִימָן זֶה (ס״א) וּפְרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ש״ח בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן ג׳: (ז) טַ״ז בְּסִימָן ש״ח סָעִיף קָטָן ג׳, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ס) ט״ז (סק״ב): (ם) פְּרִי מְגַדִּים: (י) אֵלִיָּה זוּטָא (סק״א), וּמֵיַּשֵּׁב בָּזֶה קְשָׁיַת הַט״ז (שם): (יא) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק״ד): (יב) פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ב) וּמַצִּית הַשֹּׁקֶל וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (זמן הנחת תפילין ס״ב) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל יד סט״ו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הֶרֶב: א] וכן דעת השו״ע הרב (סי׳ שח ס״ט). **ב]** אמנם בשו״ע הרב (שם) כתב: ואף להמתירין שם ללבוש בבית אין התפילין כלי שמלאכתו להיתר הואיל והן מיוחדים ללובשן לשם מצוה ובשבת אסור ללבשן לשם מצוה כמו שנתבאר בסי׳ ל״א לפיכך אסור לטלטלן אפילו לצורך עצמן. **ג]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״ב).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah